

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
České socialistické republiky

Učební osnovy

hry na kytaru

pro přípravné studium a I. stupeň základního studia
na lidových školách umění

Hudební obor

Schváleno výnosem MŠMT ČSR č. j. 15 987/89 ze dne 30. 6. 1989
jako učební osnovy pro přípravné studium
a I. stupeň základního studia na LŠU
s účinností od 1. září 1988

STÁTNÍ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, N. P. PRAHA

1990

111 9004

ISBN 80-04-25260-5

UČEBNÍ OSNOVY

h r y n a k y t a r u

pro 1. stupeň základního studia na lidových školách umění

Charakteristika hudebního oboru

Posláním hudebního oboru LŠU je poskytnout žákům, kteří projevili potřebné předpoklady a zájem o studium hudby, základy odborného vzdělání a vychovat z nich zaujaté hudebníky, kteří by se dovedli ve svém životě i v životě společnosti uplatnit v tom či onom žánru jako amatéři nebo budoucí profesionálové. To znamená vychovat mladého člověka schopného vlastního pěveckého nebo instrumentálního projevu, s rozvinutou schopností proniknout do výrazu a struktury hudebního díla, s určitým měřítkem hodnot, s nímž k hudbě přistupuje, a vědomím, že i v umění jsou tyto hodnoty výsledkem cílevědomé a ukázněné práce.

Tato výchova se uskutečňuje v řadě odborných předmětů, ve kterých se intenzivním, aktivním provozováním hudby prohlubují a rozšiřují hudební znalosti a dovednosti, jež získává žák ve všeobecné hudební výchově.

Průprava k vlastnímu studiu na hudebním oboru LŠU představuje přípravná hudební výchova, kde se hravým způsobem ověřují a upevňují předpoklady a zájem žáků pro toto studium a v instrumentálních nebo pěveckých skupinách zjišťuje oprávněnost volby hlavního předmětu podle osobitých vloh a fyziologických dispozic žáků.

V hlavním předmětu se učí žáci zvládnout technické a výrazové prostředky zvoleného nástroje nebo zpěvu tak, aby se stal prostředníkem k vyjádření hudebních myšlenek, k reprodukci přiměřených skladeb sólových, ansámblových a komorních, popřípadě vlastní improvizaci. Seznamují se postupně s hodnotnou literaturou svého oboru, cvičí se v pohotovosti ve čtení z listu, upevňují svou paměť a své nástrojové a pěvecké schopnosti a dovednosti prakticky uplatňují podle povahy předmětu v jednoduchých improvizovaných doprovodech apod.

Důležitou složkou výchovy každého hudebníka je průprava k souhře, ať již jde o čtyřruční hru, hru v souborech, orchestru, komorní hru, sborový nebo komorní zpěv. Tyto disciplíny navazují organicky na hlavní předmět, vycházejí z praktického uplatnění instrumentálních nebo pěveckých dovedností, ale také zpětně ovlivňují intenzitu instrumentální nebo pěvecké výuky a celkového hudebního rozvoje žáka.

Hudební poznatky a prožitky získané v jednotlivých předmětech hudebního oboru LŠU integruje a třídí hudební nauka, jejímž hlavním posláním je vychovat z žáků hudbymilovného a kulturního člověka.

Nadání k nástrojové hře, resp. zpěvu, se skládá z řady složek od přirozených fyzických dispozic přes schopnost pohotově číst notový zápis, míru fantazie i odvahy projevit své cítění až po hudební představivost, paměť apod. Otázky, do jaké míry je prospěšné a možné rozvíjet zaostávající složky tohoto nadání a kdy je lépe využít přirozených vloh určitého druhu, je otázkou diferenciacce mezi žáky, a to nejen diferenciacce na budoucí profesionály a amatéry, ale i uvnitř těchto skupin. V žádném případě se však nemůže týkat tato diferenciacce odbornosti výuky. Se stejnými požadavky na odbornost ze strany učitele je třeba přistupovat k té velké většině těch, kteří se budou věnovat zájmové umělecké činnosti jako výkonní amatéři, zasvěcení milovníci umění a spolutvůrci kulturního a veřejného života, jako k té menší části těch, kteří budou používat nabytých znalostí a dovedností jako základ k profesionálnímu studiu. Rozdíl bude jen v tom, že v druhém případě budeme vyžadovat navíc v daleko větší míře i zvládnutí techniky, širší a závažnější repertoár a jeho dokonalé provedení.

Pro všechny absolventy hudebního oboru LŠU by mělo být cílem dosáhnout takového stupně technického a hudebního rozvoje, aby byli schopni samostatně hrát na zvolený nástroj, resp. zpívat, studovat nové skladby v rozsahu svých možností, uplatňovat se jako platní členové hudebních souborů zájmové umělecké činnosti, aby měli takovou schopnost hrát nebo zpí-

vat z listu, aby se mohli seznamovat s novou hudební literaturou, aby byli schopni jednoduché improvizace a nejvyspělejší z nich se uplatnili i jako sólisté při různých společenských a kulturních příležitostech.

UČEBNÍ PLÁN č. 8

Z á k l a d n í s t u d i u m - I. s t u p e ň

Oddělení strunných nástrojů

Hlavní předmět: HRA NA KYTARU /pro žáky od 7 let^{1/}/

Délka studia: 7 let

Poř. č.	Předmět:	Ročník:						
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Hra na kytaru, hra z listu, průprava k souhře, elementární improvi- zace		2/ .		3/			
		1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
2.	Doprovod, komorní nebo souborová hra 4/	-	-	1	1	1	1	1
3.	Hudební nauka	1,5	1,5	1	1	1	1	1
Celkový počet vyučovacích hodin týdně:		3	3	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Nepovinný předmět sborový zpět nebo hra na bicí ná- stroje		1	1	1	1	1	1	1

1/ K výuce hry na kytaru mohou být přijímáni i žáci starší, u kterých je vzhledem k jejich nadání předpoklad, že zvládnou osnovami předepsanou látku pro ročník, který odpovídá jejich věku v průběhu dvou let.

2/ Označené složky předmětu musejí být vyznačeny v individuálním studijním plánu žáka.

3/ Stanovený počet hodin se vyučuje v dělených vyučovacích hodinách dvakrát týdně. Výjimku povoluje ředitel školy na návrh učitele hlavního předmětu v odůvodněných případech.

4/ V 1. a 2. ročníku /stanovený počet hodin pro dva žáky/ mohou být žáci vyučováni v oddělených 35 minutových lekcích podle individuálních potřeb, které posuzuje učitel hlavního oboru vzhledem k vývoji každého jednotlivce.

UČEBNÍ OSNOVY HRY NA KYTARU

Charakteristika a pojetí předmětu, metody a formy práce

Kytara patří v současné době k nejoblíbenějším a nejrozšířenějším hudebním nástrojům. Uplatňuje se jako nástroj sólový, doprovodný, ve spojení s jinými nástroji v oblasti komorní hudby, taneční, jazzové atd., a to v oblasti profesionální i amatérské.

Tato skutečnost není náhodná. Vychází ze staleté tradice hráčské i nástrojařské, z bohaté hodnotné literatury, obsahující všechna hudební stylová období. Také v současné době neuniká kytara pozornosti významných skladatelů našich i světových. Rovněž ve sféře interpretační zaujímá naše kytarová škola významné místo v celosvětovém rozsahu.

Kytara v sobě spojuje přednosti nástroje melodického a akordického. Proto dochází mnohdy k nesprávným a jednostranným pohledům, jež její význam i současné postavení zkreslují. Učební osnovy z této skutečnosti vycházejí, oba diferencované názory sjednocují v pevný, jednolitý celek, usměrňující další vývoj hry, a vzhledem k specifickým vlastnostem kytary rozšiřují o další možnosti hodnotného využití. Učební osnovy jsou sestaveny tak, aby žák získal takové dovednosti, které mu umožní uplatnit se podle schopností a zájmu v oblasti amatérské /zájmová umělecká činnost/, nebo v dalším odborném studiu.

Ke studiu hry na kytaru se přijímají děti od 7 let. Nevylučuje se však přijímat i děti starší, pokud mají předpoklady ke hře a požadované hudební nadání. Z možnosti studia na LŠU by neměly být vyloučeny děti, které ve věku 7 let neměly dostatečné fyzické předpoklady. Starší děti přijaté ke studiu by měly v průběhu dvou let zvládnout látku předepsanou pro ročník odpovídající jejich věku.

Učební osnovy jsou základní směrnici pro práci učitele v jednotlivých ročnících. Splnění vyučovacího cíle a probrání

vytyčených studijních úkolů je pro učitele i žáka závazné a je podmínkou pro postup do dalšího ročníku. Doporučená literatura technická i přednesová slouží k základní orientaci učitele, který ji může podle svých zkušeností a individuálních potřeb jednotlivých žáků volně kombinovat a nahrazovat jinými přiměřenými materiály na stejné a potřebné technické úrovni, zejména pedagogickým materiálem SSSR, NDR, MLR, PLR apod., a novinkami čs. nakladatelství, nebo starší literaturou dostupnou v archivech a knihovnách. Obdobně volí učitel sám metody a formy učebně výchovné práce, které vedou ke splnění stanovených cílů. Osnovy 1. a 2. ročníku jsou koncipovány tak, aby navazovaly na výuku v kroužcích PHV a aby umožnily učiteli vést každého jednotlivého žáka nenásilným způsobem k dobrým návykům technickým, pracovním, soustavné sluchové sebekontrolé tak, aby jeho technický i muzikální vývoj byl v rovnováze. Zvládne-li žák předepsanou látku svého ročníku, může učitel přikročit k probírání studijních problémů dalšího ročníku.

Přípravná hudební výchova /PHV/ - příprava ke hře na kytaru

Děti, doporučené z PHV, navštěvují ve 2. pololetí výuku hry na nástroj /kytara/ v kroužcích. Při výběru dětí do nástrojových kroužků se přihlíží nejenom k hudebnímu nadání, ale i fyzickým předpokladům a možnosti zvládnout nástroj vzhledem k jeho velikosti. Vyučování probíhá ve dvojicích, navazuje na metody a formy práce užívané v přípravné hudební výchově. Rozvoj základních hudebních schopností spolu s dovednostmi a poznatky získanými v PHV tvoří nedílný celek s rozvojem základních nástrojových dovedností a hudební a nástrojové představitivosti.

Výchovně vzdělávací cíl

Hlavním úkolem počátečního vyučování je u dětí vzbudit zájem o hudbu. Aktivní činností, tj. hrou na nástroj, zvládnout základní technické prvky, rozvíjet sluchovou a rytmickou představitivost, hudební paměť, smysl pro souhru a harmonické cítění. Učitel při výuce ponechá děti jejich světu her, pohádek a přirozené dětské zvědavosti, rozvíjí vnímání přírody a vede je ke správné řeči. Deklamací slov, říkanek v souvislosti s hrou pomáhá dětem odpoutat pozornost od obtížnosti technických prvků a podporuje smysl pro vázání tónů a rozvíjí smysl pro frázování.

Vyučování probíhá dle nápodoby a postupně přechází i na realizaci jednoduchého notového zápisu na prázdných strunách.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Seznámení s nástrojem, se správným držením nástroje a pravé ruky.

Nácvik střídavého úhozu dvou a tří prstů pravé ruky /apoyando/.

Hra palcem apoyando /případně i tirando/.

Hra názvů strun, slov, říkanek a krátkých rytmických ozvěn na jednotlivých strunách.

Hra jednoduchých rytmických cvičení podle notopisu.

Seznámení s notovým označením strun.

Doprovod jednoduchých melodií hrou prázdných strun.

Hra říkánek s doprovodem učitele.

Rozvíjení sluchové představy a realizace dynamického rozlišení /piano a forte/.

Hudební materiál

J. Nečekal - L. Středa: Kytarová příprava

Doporučená literatura pro učitele:

P. Jistel - J. Košťálová - G. Prokšová : Metodika přípravné
hudební výchovy

I. Hurník - P. Eben : Česká Orffova škola, 1. díl, Supraphon
1969

V. Branislavová : Za písničkou, Supraphon 1970

Přijímací zkouška do 1. ročníku

2 cvičení /říkánky/ na prázdných strunách s použitím úhozu apoyando,

2 rytmická cvičení podle notopisu na jednotlivých strunách.

Při výběru žáka k postupu do 1. ročníku věnuje komise učitelů pozornost předpokladům vývoje každého jednotlivce.

1. r o č n í k

Výchovně vzdělávací cíl

Cílem 1. ročníku je vzbudit zájem žáka o kytarovou hru jako prostředek hudebního vyjadřování, radost ze hry a položit základy k systematickým a ekonomickým pracovním návykům. Pěstovat jeho melodickou, rytmickou a nástrojovou představivost. Pěstovat u žáků smysl pro kvalitu hraných tónů, učit je kontrolovat sluchem realizaci hraných cvičení. Dbát na správné držení nástroje a uvolněné držení rukou. Postupně spojovat notový zápis s pohotovou orientací na hmatníku a přesně jej reprodukovat po stránce intonační, rytmické i pretokladové. Pěstovat

u žáků hru z paměti i smysl pro souhru při hře s doprovodem učitele nebo jiným žákem.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Prostředky k dosažení stanovených cílů volí učitel podle individuálních potřeb a možností žáka a podle rozsahu a kvality jeho nástrojové přípravy z PHV.

Opakování a upevnování učiva z PHV.

Pěstovat a upevnit správné posazení a držení nástroje.

Upevnovat správné postavení pravé ruky.

Postavení levé ruky. Průpravná cvičení pro postavení levé ruky podle individuálních možností žáka.

Rozvíjení hry prstů pravé ruky /palec a prsty i m a/ v úhozu apoyando při přechodu na další strunu.

Osvojení úhozu tirando. Hra dvojhlasu případně trojhlasu současně i rozloženě. Hra akordů e moll, a moll, C dur, G dur, G7 v trojhlasém obsazení.

Orientace v 1. poloze v rozsahu podle potřeby, hraní jednoduchých melodií, národních písní.

Příprava ke hře stupnic /zadržování a předjímaní prstů levé ruky/.

Hudební materiál

Stupnice a akordy

Jednooktávové stupnice C dur a G dur v 1. poloze s použitím prázdných strun.

Hra akordů e moll, C dur, G dur, G7, a moll v trojhlasu současně i rozloženě.

Technická cvičení a study

J. Nečekal - L. Středa : Kytarová příprava

Š. Urban : Přípravná škola hry na kytaru

E. Nagy - M. Mosóczi : Kytarová škola, 1. díl

L. Szendrey - Karper : Kytarová cvičení, 1. díl

Přednesové skladby a písně

- Š. Urban: Přípravná škola hry na kytaru
E. Mleziva: Melodie národních a lidových písní
Š. Rak: Rozmary
Sbírký národních a lidových písní /zpěvníky/
F. Noad: Škola hry na kytaru
Za školní rok nejméně 20 cvičení /písní/.

Hudební materiál k souhře

- E. Nagy - M. Mosóczi: Kytarová škola, 1. díl /dueta/

Postupová zkouška

- Jedna z probraných stupnic z paměti
Prokázání znalosti alespoň dvou z akordů probraných během školního roku
2 technická cvičení různého charakteru
2 písně nebo cvičení /přednesová/ odpovídající obtížnosti vyučovací látky probrané v posledním čtvrtletí z paměti

2. r o č n í k

Výchovně vzdělávací cíl

Prohlubovat a obhacovat technické i výrazové schopnosti žáka. Tříbit smysl a schopnost pro dynamické odstínění a kvalitu hraných tónů. Prohlubovat orientaci na hmatníku v 1. poloze ve spojení s notovým zápisem. Vhodně voleným výběrem cvičení a skladeb rozvíjet technickou pohotovost. Věnovat pozornost pěstování metrického, rytmického a tempového citění žáka. Soustavně pěstovat hudební paměť, představivost. Věnovat pozornost hře z listu a souhře.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Opakování a prohlubování učiva probíraného v 1. ročníku.
Dokončit orientaci v 1. poloze.
Hra úhozů apoyando a tirando a jejich kombinace.

Vícehlas v kombinaci všech prstů pravé ruky.

Hra stupnic v 1. poloze s použitím prázdných strun - varianty sledu prstů pravé ruky při opakování tónu.

Pokračovat v probírání jednoduchých akordů v trojhlasém i čtyřhlasém obsazení.

Dynamické odstínění /p, mf, f/.

Postup při zařazování studijních úkolů se řídí podle individuálních potřeb žáka. Všechna technická cvičení včetně stupnic a akordů hraje žák zásadně z paměti s důkladnou sluchovou sebekontrolou. Pěstujeme smysl pro přesnost, zvukovou vyrovnanost a plynulost hry.

Hudební materiál

Stupnice a akordy

Stupnice do E dur, e moll v první poloze s použitím prázdných strun přes jednu oktávu.

Akordy k probraným stupnicím v trojhlasém případně čtyřhlasém obsazení. Spojení se hrou doprovodů.

Technická cvičení a etudy

J. Nečekal - P. Mandel: Hra na kytaru, 1. díl

Š. Urban: Přípravná škola hry na kytaru

J. Jirmal: Škola hry na kytaru

F. Carulli: Kytarová škola

U. Peter: Počátky kytarové hry, 1. díl

V. Tukač: Kytarová škola /Carulli - Carcassi/

L. Szendrey - Karper: Kytarová cvičení a skladby

F. Noad: Škola hry na kytaru

Za školní rok žák nastuduje nejméně 8 etud s různým technickým zaměřením /podle individuálních potřeb/.

Přednesové skladby

Š. Rak: Rozmary, Minutová sóla

J. Obrovská - M. Zelenka: 1. album pro kytaru

J. Horáček: K lidové písni s kytarou, 1. díl

S. Juřica: Národní písně

Výběr klasických skladeb pro kytaru /Carulli, Carcassi, Diabelli, Aguado aj./

J. Powrožniak: Sešit č. 1

Za školní rok žák nastuduje nejméně 6 skladeb různého charakteru.

Materiál k souhře

J. Powrožniak: Sešit č. 5

E. Nagy - M. Mosóczi: Kytarová škola, 2. díl

S. Juřica: Kytarová dua /transkripce a úpravy/, Supraphon

Materiál pro hru z listu

Sborníky národních písní

U. Peter: Počátky kytarové hry

Hru z listu zařazovat průběžně při ukládání nových úkolů.

Postupová zkouška

2 z probraných stupnic s příslušnými akordy /z paměti/

2 cvičení nebo etudy s různým technickým zaměřením

2 přednesové skladby menšího rozsahu /z paměti/

3. r o č n í k

Výchovně vzdělávací cíl

Opakovat a prohlubovat dovednosti probrané ve 2. ročníku.

V náročnějších variantách procvičovat dosud probrané technické a výrazové prvky, jejich zvládnutí spojovat s uvědomělou hudební představivostí a spojovat s teoretickými poznatky. Tříbit smysl a schopnost žáka pro bohatší dynamické odstínění a kvalitu tónu. Pokračovat ve hře z listu, doprovodech a souhře s druhou kytarou či jiným nástrojem podle možností školy.

Pravidelně zařazovat vystoupení žáka na třídních přehrávkách a školních večírcích. Rozšiřovat žákův hudební obzor účastí na přehrávkách žáků vyšších ročníků a školních koncertech, využívat možností poslechu nahrávek profesionálních umělců. Zapojením žáka k souhře rozšiřovat znalost hudby různých sty-

lových období. Usměrnovat zájem k poznávání a chápání soudobé kytarové tvorby. Všechny získané poznatky a dovednosti využívat jako průpravu k samostatné přípravě na hodiny.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozšiřování a upevňování získaných studijních poznatků probraných v předchozím ročníku. Získávání a zdokonalování manuální zručnosti a motorické schopnosti při hře dosud probraných technických prvků.

Orientace do V. pražce /přehled/.

Dokončení hry stupnic v první poloze, zařadit stupnice hrané přes dvě oktávy, vše bez prázdných strun.

Kadence bez použití barré - procvičovat v různých prstokladových variantách pravé ruky, rozložené akordy.

Dvojhlas, trojhlas a vícehlas v současném úhozu prstů pravé ruky, podle individuálních možností žáka.

Základní tónové rejstříky - sul ponticello, sul tasto.

Průprava k malé výměně poloh.

Prohlubování orientace v základních harmonických funkcích, aplikace do hry jednoduchých doprovodů, seznamování s akordovými značkami.

Hudební materiál

Stupnice a akordy

Stupnice hrané v 1. poloze bez použití prázdných strun přes jednu i dvě oktávy /podle rozsahu/.

Kadence bez použití barré /C, G, D, A, E dur - a, e moll/ v různých prstokladových variantách pravé ruky - rozložené i příznávkově, případně harmonicky.

Hra tónických a dominantních akordů podle značek a jejich využití při hře doprovodů.

Technická cvičení a etudy

J. Jirmal: Škola hry na kytaru

J. Nečekal - P. Mandel: Hra na kytaru, 1. díl, 2. díl

U. Peter: Počátky kytarové hry, 1. díl, 2. díl

V. Tukač: Kytarová škola /Carulli - Carcassi/

F. Carulli: Kytarová škola

Za školní rok žák nastuduje nejméně 8 etud různého technického zaměření podle individuálních možností žáka.

Přednesové skladby

Š. Rak: Rozmary - Minutová sóla

J. Horáček: K lidové písni s kytarou

J. Obrovská - M. Zelenka: 1. album pro kytaru

S. Juřica: 50 lidových písní

J. Powrožniak: Sešit č. 1

J. Jirmal: Staří španělští mistři /výběr/

Výběr skladeb klasických autorů /Carulli, Carcassi, Diabelli, Giuliani atd./

Za rok žák nastuduje nejméně 5 přednesových skladeb podle obtížnosti a rozsahu.

Materiál pro souhru

E. Nagy - M. Mosóczi: Kytarová škola

L. Powrožniak: Sešit č. 5

S. Juřica: Kytarová dua - transkripce a úpravy

B. Henze: Kytarová hra, sešit 1a

U. Peter: Počátky kytarové hry, 2. díl

Vietoriův kodex /skladby pro zobcovou flétnu a kytaru - výběr/

Materiál pro hru z listu

J. Nečekal - P. Mandel: Hra na kytaru

J. Jirmal: Škola hry na kytaru

Sborníky národních písní

Hra z listu zařazovat průběžně při ukládání úkolů.

Postupová zkouška

1 stupnice dur, 1 stupnice moll z paměti

2 z probraných kadencí z paměti

1 etuda

2 přednesové skladby /podle možnosti zařadit jednu skladbu soudobého autora/ z paměti

doprovod k jedné písni, případně ukázka ze souhry či doprovod jiného nástroje

Žáci, kteří jsou doporučeni k prohloubenému rozšířenému studiu, vykonají zkoušku v rozsahu předepsaného učiva pro toto studium.

4. r o č n í k

Výchovně vzdělávací cíl

Utvrzovat a rozvíjet elementární technické prvky kytarové hry a dovednosti žáka a vytvořit tak solidní základ k tomu, aby je mohl podle svých schopností a zájmů uplatnit ve své další orientaci, zaměřené buď k všeobecné hudební praxi nebo k prohloubenému studiu kytarové hry pro přípravu na další odborné studium, nebo zájmovou sólistickou hru. Navázat na získané dovednosti z předcházejících ročníků a rozšiřovat je o další technické a výrazové prvky. Podle schopností a dispozic žáka zvyšovat požadavky na vyrovnanost hry v oblasti technické, zvyšovat nároky na výraznější a širší dynamiku, kultivovanost tónu a výrazovost projevu. Klást důraz na rytmickou preciznost. Pěstovat cílevědomě schopnost samostatného studia při domácí přípravě na hodiny. Repertoár sestavit tak, aby žák získával víc znalostí interpretací skladeb různých stylových období. Pravidelně žáka zařazovat na interní a veřejné koncerty, třídní přehrávky se skladbami sólovými i komorními. Pravidelně zařazovat do vyučovacích hodin hru z listu, při souhře s kytarou či jiným nástrojem rozvíjet hudební představitivost i hudební ukázněnost. Podle možnosti využívat hry doprovodů k písním.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozšiřování a upevňování získaných studijních poznatků z předchozích ročníků. Cvičení synchronizace prstů v úhozech apoyando a tirando v postupně složitějších rytmických obměnách a rychlejších tempech.

Rozvíjení schopností především vícehlasé hry s přihlédnutím k vrozené manuální zručnosti žáka.

Vhodným výběrem notového materiálu přecházet do vyšších poloh. Návčik výměny poloh spojit s orientací na hmatníku v těchto polohách. Stupnice jednohlasé s výměnou polohy i bez výměny polohy /dvouoktávové typové/.

Návčik malého barré - hra kadencí s jeho využitím.

Využití vibráta a jeho návčik. Tlumení tónů, případně hra staccata.

Ve speciálních cvičeních podle individuálních možností žáka zařadit návčik legáta odtažného i vzestupného.

Doprovod k písním a melodiím podle notového zápisu i akordických značek, improvizace jednoduchého doprovodu v základních funkcích.

Hudební materiál

Stupnice a akordy

Stupnice dur i moll dvouoktávové typové v různých rytmických a úhových variantách, postupně v rychlejším tempu s dynamickým odstíněním. Dbát na pravidelnost úhozu prstů pravé ruky. Návčik výměny poloh, cvičení synchronizace prstů /bez notového zápisu/.

Hra kadencí dur a moll s použitím malého barré a jejich uplatnění při hře doprovodu.

Technické cvičení a etudy

J. Köhler: Kytarové kadence - Panton

J. Jirmal: Škola hry na kytaru, Etudy /30/ - výběr

B. Henze: Kytarová hra /sešit č. 2, 3/

J. Nečekal - P. Mandel: Hra na kytaru, 2. díl

J. Truhlář: Instruktivní skladbičky

E. Nagy - M. Mosóczi: Kytarová škola

L. Szendrey - Karper: Kytarová cvičení

V. Tukač: Kytarová škola /Carulli - Carcassi/

M. Zelenka - J. Obrovská: Snadné etudy pro kytaru, 1. díl
/výběr/

M. Giuliani: Etudy op. 100 /výběr/

Za školní rok žák nastuduje nejméně 8 etud různého technického zaměření.

Přednesov sklady

J. Truhlář: 50 lidových písní v úpravě pro kytaru, Panton

J. Jirmal: Kytarová sóla č. 28 - Staří španělští mistři

J. Jirmal: Evropská loutnová hudba 16. a 17. století -
Kytarová sóla č. 30

Š. Rak: Minutová sóla

E. Douša: Malé suity

J. Jirmal: Česká a slovenská kytarová a loutnová hudba -
Kytarová sóla č. 29

Výběr ze skladeb klasických autorů /Carulli, Carcassi, Gragna-
ni, Aguado, Coste, Matějka/

Za školní rok žák nastuduje nejméně 5 skladeb podle obtížnosti
a rozsahu.

Materiál pro souhru a komorní hru

J. Powrožniak: Sešit č. 5 - Kytarová dua a tria

Vietoriův kodex - písně a tance pro zobc. flétnu a kytaru

S. Juřica: Kytarová dua

Za školní rok žák nastuduje nejméně 2 skladby pro 2 nebo víc
kytar, nebo skladeb v obsazení s jiným nástrojem podle možno-
stí školy, případně komponovaný doprovodný part.

Materiál ke hře z listu

V. Tukač: Kytarová škola /Carulli - Carcassi/

Š. Rak: Rozmary

U. Peter: Počátky kytarové hry

Výběr snadných duet a skladeb klasických autorů na úrovni
2. ročníku

Postupová zkouška

1 stupnice dur a 1 stupnice moll - dvouoktávové typové z paměti
Kadence k hraným stupnicím z paměti

2 etudy odlišného technického zaměření

2 přednesové skladby /podle možnosti jednu skladbu současného
autora/ z paměti

U postupové zkoušky hrají žáci vždy všechnu požadovanou a nastu-
dovanou látku z p a m ě t i.

Žáci, kteří jsou doporučeni k prohloubenému studiu v rozšířeném vyučování, vykonají zkoušku v rozsahu látky předepsané pro 4. ročník rozšířeného vyučování.

5. r o č n í k

Výchovně vzdělávací cíl

Upevňovat, rozvíjet a kultivovat získané dovednosti technické a hudební. Dále přiměřeně zvyšovat nároky na interpretační čistotu ve skladbách větší formy. Vhodným výběrem skladeb sólových i komorních, snadných doprovodů, rozšiřovat hudební přehled žáka o systematické poznávání různých hudebních žánrů a stylových období. Zájem o poznávání nových skladeb a jejich správnou interpretaci pěstovat také poslechem kvalitních nahrávek význačných umělců.

Vést žáka k porozumění a pochopení obsahu hraných skladeb a uvědomělému pamětnímu studiu. Využívat přirozené potřeby dětí tohoto věku po sdružování a sebeuplatnění systematickým zařazováním žáků do souboru různého obsazení a zadáváním splnitelných úkolů, pěstovat jejich sebedůvěru a radost z drobných úspěchů při společenském uplatnění výsledků jejich práce. Pěstování hudební představitivosti při studiu skladeb i při improvizaci jednoduchých doprovodů k písňím stále spojovat s uvědomělým využíváním teoretických vědomostí.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Podle potřeby opakovat a zdokonalovat dosud probrané technické a výrazové prvky.

Technická cvičení v složitějších rytmických, dynamických a úhových variantách. Další získávání manuální zručnosti a motorických schopností.

Orientace ve vyšších polohách spojená s uvědomělým čtením notopisu.

Plynulá výměna poloh. Hra legáta odtazného a vzestupného a jeho využití při hře etud a přednesových skladeb.

Hra tříoktávových stupnic jednohlasých a dvouoktávových stupnic s výměnou polohy /jednohlasých/.

Nácvik a využití velkého barré v kadencích, podle možnosti a dispozic žáka i v etudách a přednesových skladbách.

Hra přirozených flażoletů.

Hra doprovodů podle notového zápisu i podle akordových značek.
Zdokonalení techniky pravé ruky v rozložených akordech.

Hudební materiál

Stupnice a akordy

Stupnice dur a moll dvouktávové a tříktávové jednohlasé typové.

Kadence s použitím velkého barré. Jejich využití v doprovodech.

Technická cvičení a etudy

- M. Šolc: Tajemství akordových značek
- J. Köhler: Kytarové kadence
- A. Sádlik: Škola hry stupnic a akordů
- J. Jirmal: Škola techniky
- J. Jirmal: 30 etud /výběr/
- M. Zelenka - J. Obrovská: Snadné etudy, 1. díl
- L. Bárta: Etudy a drobné skladby
- J. Truhlář: Instruktivní skladbičky
- M. Giuliani: Etudy op. 100
- F. Carulli: Etudy
- L. Brouwer: Etudy, 1. řada
- F. Sor: Etudy op. 60, op. 31

Za školní rok žák nastuduje nejméně 8 etud různého technického zaměření.

Přednesové skladby

- J. Jirmal: Staří španělsí mistři, Česká a slovenská kytarová a loutnová hudba, Evropská loutnová hudba 16. a 17. století
- J.S. Bach: Výběr ze skladeb /Kytarová sóla č. 27/
- M. Zelenka: Bach - výběr, sešit č. 1
- J. Burghauser: Šest českých tanců
- J.A. Losy: Suity

F. Gragnani: Sonatina

Za rok žák nastuduje nejméně 5 skladeb podle rozsahu a obtížností.

Materiál k souhře a komorní hře

B. Henze: Kytarová hra, sešit č. 13, sešit č. 14

F. Carulli: 24 duet

Š. Rak: Čtyři kusy pro hoboj /flétnu, klarinet ad lib./ a kytaru

Za školní rok žák nastuduje nejméně 2 skladby z této oblasti, případně doprovodný part.

Materiál ke hře z listu

B. Henze: Kytarová hra, sešity č. 2, 3

F. Carulli: Škola

M. Carcassi: Škola

Výběr skladeb klasických autorů pro kytaru sólo nebo duet na úrovni 3. ročníku. Součástí hry z listu je i zadávání úkolů v hodině žáka.

Postupová zkouška

1 stupnice dur, 1 stupnice moll - typové s příslušnými kaden-
cemi

1 delší nebo 2 kratší etudy

1 přednesová skladba z období renesance, baroka nebo klasi-
cismu

1 přednesová skladba současného skladatele

Veškerá látka hraná u postupové zkoušky je hrána z paměti,
výjimku lze připustit pouze u etud.

6. r o č n í k

Výchovně vzdělávací cíl

V návaznosti na studium v předchozích ročnících rozvíjet
technickou i výrazovou stránku hry. Dosáhnout u žáka takové
technické a hudební vyspělosti, aby při spontánním muzicíro-

rování uměl realizovat své hudební představy na přiměřeně volených skladbách. Naučit žáka rozlišovat hlavní zásady interpretace skladeb různých stylových období a žánrů v sčlové hře i souhře a doprovodech.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Upevňování orientace po celém hmatníku. Hra v polohách.

Správná práce levé ruky při výměnách poloh.

Zdokonalování hry legáto, nácvik melodických ozdob.

Flažolety přirozené a umělé.

Zdokonalování techniky pravé ruky, rozklady akordů v obměnách, repetování tónů, arpeggio.

Hra doprovodů podle notace i akordových značek, využití znalosti akordů při improvizovaném doprovodu.

Hudební materiál

Stupnice a akordy

Stupnice dvouoktávové a tříoktávové dur a moll v rychlejším tempu a v různých úhrozových a rytmických variantách.

Kadence typové současně s teoretickou znalostí hraných funkcí.

Technická cvičení a etudy

M. Giuliani: Etudy op. 100

M. Carcassi: 25 etud, op. 60

J. Jirmal: 30 etud

L. Brouwer: Etudy, 1. řada

J. Jirmal: Základy kytarové techniky

A. Sádlik: Škola hry stupnic a akordů

F. Carulli: Etudy, 2. díl

J. Šolc: Tajemství akordových značek

J. Truhlář: Instruktivní skladičky

M. Zelenka - J. Obrovská: Snadné etudy, 1. díl

Za školní rok žák nastuduje nejméně 8 etud.

Přednesové skladby

- L. Milan: Pavany
J. Jirmal: Staří španělští mistři, Evropská loutnová hudba
16. a 17. století
J. Tichota: Hudba českých loutnových tabulatur /výběr/
M. Zelenka: Bach - výběr I.
S. Juřica: Z českých loutnových tabulatur /výběr/
J. Obrovská - M. Zelenka: Mladá kytara
S. Bodorová: Fialový notýsek /Čs. hudební fond
L. Sluka: Suita piccola /Čs. hudební fond
D. Martinček: Přednesové skladby pro mladé kytaristy
M. Rätz: Klasikové kytary
F. Molino: Sonáta G dur
M. Giuliani: 3 sonatiny /Kytarová sóla č. 37
Š. Urban: Charakteristické skladby /Kytarová sóla č. 40

Za školní rok žák nastuduje nejméně 4 přednesové skladby, učitel přihlíží k jejich rozsahu a obtížnosti. U všech nastudovaných skladeb se vyžaduje hra z paměti.

Materiál k souhře a komorní hře

- F. Carulli: 24 duet
B. Henze: Kytarová hra - sešity č. 13, 14, 15 /výběr/
N. Paganini: 6 sonát, op. 2 pro kytaru a housle

Za školní rok žák nastuduje nejméně 2 skladby pro dvě nebo více kytar či skladby v jiném nástrojovém obsazení, případně doprovody k písním.

Materiál pro hru z listu

Jednoduché skladby klasických autorů na úrovni 3.-4. ročníku pro sólovou kytaru či skladby pro dvě nebo více kytar, případně skladby v jiném nástrojovém obsazení.

Postupová zkouška

- 1 stupnice dur a 1 stupnice moll typové v rychlém tempu
a příslušné kadence typové
1 delší nebo 2 kratší etudy

2 přednesové skladby z různých stylových období, z toho jedna od současného autora

Veškerá látka hraná u postupové zkoušky je hrána z paměti, výjimku lze připustit pouze u etud.

7. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

7. ročníkem se uzavírá základní hudební vzdělání žáka. Proto je třeba upevnit znalosti a technické dovednosti tak, aby byl schopen zahrát pro své potěšení i v kruhu rodiny a přátel technicky i výrazově dostupné skladby sólové nebo se zapojit do různých komorních souborů vhodného nástrojového obsazení. Je třeba rozvíjet a podněcovat jeho tvořivou iniciativu a vést jej k pochopení a citovému prožitku studovaných skladeb. Opakováním již nastudovaných skladeb klást základ k postavení žákova repertoáru a soustavným vedením k pohotovosti ve hře z listu a samostatnosti při studiu jej připravovat k tomu, aby byl schopen si dále repertoár rozšiřovat i bez pomoci učitele.

V oblasti doprovodů připravovat žáka k běžnému ovládnutí hry podle notace i akordových značek.

Pokud bude žák navštěvovat LŠU a dále pokračovat ve studiu na 2. stupni, předpokládá se, že absolutorium 1. stupně mu dalo základy k dalšímu hudebnímu i technickému rozvoji.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Opakování a zdokonalování dosud probrané látky a rozvíjení výrazových a technických schopností.

Seznámení se speciálními kytarovými technikami /rasgado, tambora, tremolo, atd./.

Jednohlasé stupnice typové dur a moll, akordy, kadence v různých technických obměnách podle individuálních možností a potřeb žáka.

Podle potřeby úvod do intervalových stupnic /oktávy, decimy/. Podněcování a aktivizace zájmu žáka o hudbu návštěvami kon-

certů, poslechem nahrávek vynikajících interpretů.

Hudební materiál

Stupnice a akordy

Stupnice dur a moll ve všech tóninách /jednohlasé/.

Intervalové stupnice podle potřeby /oktávy a decimy/.

Kadence ve všech tóninách s použitím vedlejších harmonických funkcí.

Technická cvičení provádět a zařazovat tak, aby žák získal potřebnou jistotu pro studium náročnějších skladeb k jejich veřejnému provedení.

Technická cvičení a etudy

M. Carcassi: 6 Capriccií, op. 26

F. Sor: 24 etud, op. 35

J. Jirmal: 30 etud

M. Zelenka - J. Obrovský: Nové etudy, 2. díl

L. Brouwer: Etudy

J. Nečekal: Hra na kytaru, 3. díl

Š. Urban: Cesta k umělecké hře na kytaru

J. Jirmal: Základy kytarové techniky

S. Sádlik: Škola hry stupnic a akordů

J. Köhler: Kytarové kadence a rytmické figury tanců

Za školní rok žák nastuduje nejméně 6 etud s různým technickým zaměřením.

Přednesové skladby

M. Zelenka: Bach - výběr I.

Klasické sonáty /F. Molino, M. Giuliani, V. Matějka aj./

M. Rätz: Klasikové kytary

H. Villa - Lobos: Preludia

J. Zsopka: Evropská kytarová hudba

N. Paganini: Sonatiny

F. Tarrega: Preludia

M. Lobet: Deset catalánských písní /výběr/

M. Ponce: Preludia

J. Tichota: Hudba českých loutnových tabulatur

J. Jirmal: Staří španělští mistři, Evropská loutnová hudba

L. Legnani: Scherzo s variacemi, op. 10

Španělský a latinsko-americký folklor /úpravy: J. Aspiazu, S. Behrend/

H. Villa - Lobos: Brazilský tanec, Choros a pod.

Materiál k souhře a komorní hře

U. Peter: Klasikové kytary

B. Henze: Kytarová hra, sešity č. 13, 14, 15

F. Carulli: 24 duet

N. Paganini: 6 sonát pro housle a kytaru, op. 2

Renesanční písně /italské, anglické, francouzské, španělské, německé/

Žák ukončí studium na 1. stupni základního studia veřejným vystoupením v délce nejméně 10 - 15 minut, v němž předvede nastudované sólové skladby, případně i skladby nastudované v komorní hře.

Neabsolvuje-li žák veřejným vystoupením, ukončí studium

z á v ě r e č n o u z k o u š k o u , při níž přednese:

2 etudy odlišného technického zaměření

2 přednesové skladby odlišného charakteru a stylového období,

z toho jednu větu klasické sonatiny nebo sonáty.

Přednesové skladby žák nastuduje z paměti.

Metodické poznámky k vyučování hře na kytaru pro žáky pěveckého oddělení

Hra na nástroj je součástí učebních plánů pěvecké výchovy. K tomu účelu se hodí nejlépe akordický nástroj, mimo jiné kytara. Hra na kytaru napomáhá rozvoji hudebnosti žáka, zejména rozvoji jeho harmonického cítění. Slouží k snadnější orientaci ve studovaných partech a k poznávání hudební literatury.

V průběhu studia má žák získat takové technické dovednosti a pohotovost ve čtení z listu, aby byl schopen samostatně hrát jednoduché party a tím získat správnou představu o tempu, rytmu, charakteru a stylu studované písně nebo skladby. Hudební představivost žáka je od počátku rozvíjena hrou jednotlivých melodií podle sluchu a pokusy o vystižení latentní harmonie formou improvizace elementárního harmonického doprovodu.

Minimálním požadavkem je získat elementární správné návyky při hře základních akordů, stupnic a doprovázené melodie. Žák má získat pohotovou orientaci na hmatníku a umět ji spojit se čtením zápisu při zachování intonační čistoty, rytmu a artikulace. Má být schopen zahrát z listu skladbu jednoduché faktury a hrát podle sluchu jednoduchou píseň v C - E dur s improvizovaným doprovodem T - S - D - T. Po zvládnutí elementárních nástrojových návyků jsou vedle nezbytných technických cvičení a instruktivních skladeb předmětem studia zejména technicky dostupné doprovodné party skladeb pro zpěv.

Žáci, kteří již dříve hráli na kytaru, pokračují ve stejném studijním materiálu odpovídajícím dosaženému stupni předběžné průpravy, přičemž těžiště studia není v detailním zpracování kytarových skladeb jako u studia hlavního předmětu, ale získání co největší zběhlosti a pohotovosti při zachování kultivovanosti hudebního projevu.

**Základní umělecká škola Březnice
Náměstí 2, 262 72 Březnice
IČ: 61904201, tel. 318 682 342**

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Učební osnovy
hry na kytaru
pro přípravné studium a I. stupeň základního studia
na lidových školách umění

Hudební obor

Vydalo Státní pedagogické nakladatelství, n. p. Praha roku 1990
jako svou publikaci č. 85-15/1

VA 1,34 Náklad 3000 výt.

Tematická skupina 35

1. vydání 1990

Rukopis neprošel v nakladatelství jazykovou
ani redakční úpravou.

Cena brožovaného výtisku Kčs 1,50

502/22,816

Tiskem Východočeské tiskárny, sdr. s. p., provoz 23, Hronov

111 9004

14-077-90 Kčs 1,50

ISBN 80-04-25260-5